

PROTEC

TIDNINGEN PROTEC FRÅN FMV - TEKNIK FÖR SVERIGES SÄKERHET. NR2 2008

Specialnummer!

FMV fyller 40 år

2000-talet

90-talet

80-talet

70-talet

- 4 **Nätverksbaserat försvar, NBF. Vad är det?**
Fred skapas genom nätverk, *sid 4*. Modernt försvar behöver samarbete, *sid 7*.
- 8 **TEMA: FMV fyller 40 år**
GD-intervju: En idé som håller, *sid 8*. FMV från 70-talet till i dag, *sid 10*.
Tidslinjen: Från ursprunget till nu, en överblick, *sid 14*. En före detta GD,
intervju med Per Borg, *sid 16*. Intervju med Birgitta Cederborg, *sid 16*.
Intervju med Urban Jonsson, *sid 17*.
- 18 **Porträttet**
”... det är roligt att testa sina gränser”,
Marie Louise Rösiö, planeringsledare & controller, *sid 18*.
- 20 **Koder som räddar liv, anpassning sker mot Nato**
Koder som kostar mindre - på alla vis, *sid 20*. 3 000 företag får rätt koder, *sid 22*.
- 23 **Övning och simulering – ett stöd i fredsfrämjande insatser**
Träning för fred och samverkan, *sid 23*.
- 25 **Simulator**
Luftvärnssimulator ska förbättras, *sid 25*.
- 26 **Notiser**

För 40 år sedan, 1968, bildades FMV

MED ANLEDNING AV DET så är det här numret fyllt med återblickar, men också några blickar mot framtiden. FMV har en lång historia, med rötterna i de reformer Gustav Vasa genomförde efter skeppet Vasas förlisning 1628. Sverige, då en stormakt, behövde förbättra arbetet med försvarsmateriel. Ursprunget till FMV är Kunglig Krigskollegium från 1630.

FMV har gått igenom flera stora förändringar sedan starten. Den kanske allra mest märkbara är att vi vid årsskiftet 2008 - 2009 kommer att vara 1 500 anställda vilket kan jämföras med de 4 775 personer som var anställda 1968 och de omkring 3 000 som var anställda i samband med murens fall. FMVs omvandling följer av förklarliga skäl den utveckling som sker hos huvudkunden Försvarsmakten. Nu ska materielen användas i skarpa lägen vilket ökar slitaget. Det ställer andra krav på materielförsörjningen än när Sverige hade ett stort förrådsställt invasionsförsvar.

Det är stora förändringar som kommer att ske inom försvarssektorn även framöver. Generellt sett kommer det stora neddragningar när det gäller organisation och antal materielsystem, eventuellt kan något materielsystem komma att avvecklas helt. För FMV innebär det att vi måste bibehålla kompetensen för alla system Försvarsmakten kommer att ha kvar. Kraven på avveckling och försäljning kommer att öka.

Försvarsmaktens ambition är nu att förändra logistiken med ett helt nytt optimerat koncept med en samlad logistik- och materielprocess. Det innebär att såväl materielförsörjningen som logistikförsörjningen måste ytterligare utvecklas och effektiviseras. Den nya materielförsörjningsstrategin ligger som bas för detta och den skall fortsätta att implementeras. Gränsdragningen mellan vad som ska göras av Försvarsmakten, FMV och delvis industrin måste utredas vidare. Dubbelarbete och dubbelkompetens ska inte förekomma mellan myndigheterna. FMV kommer att ge stöd och medverka i det fortsatta utvecklingsarbetet.

FMV fyller alltså 40 år och i år så fyller också FMVs provplats i Vidsel 50 år och provplatsen i Linköping 75 år. Hur de nästa 40-50 åren på FMV ser ut är svårt att förutse. Men att det kommer att finnas ett behov av kompetens inom området för försörjning av försvarsmateriel även i framtiden, är helt säkert. Det Gustav Vasa såg ett behov av för 380 år sedan är ett ännu större behov för ett väl fungerande modernt svenskt försvar, nu och i framtiden.

Gunnar Holmgren,
Generaldirektör, FMV

Chefredaktör
Isabelle Ålander 08 – 782 58 33

Ansvarig utgivare
Kurt Svensson
kurt.svensson@fmv.se

Prenumeration (kostnadsfri)
Jessica Franzén 08 – 782 41 59
jessica.franzen@fmv.se
Beställ per e-post eller kupongen på sidan 27 i tidningen.
Protec finns även att ladda hem som pdf på www.fmv.se

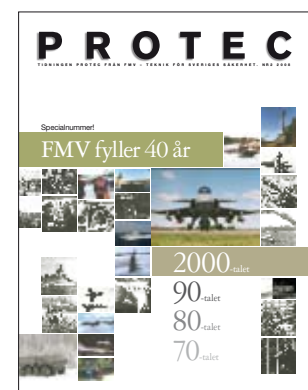
Layout
Enestedt & Co, Stockholm

Tryck
Ljungbergs tryckeri

Adress
Tidningen Protec, FMV, 115 88 Stockholm

Protec
Utkommer fyra gånger per år och distribueras till FMVs intressenter inom bland annat Försvarsmakten, försvarsindustrin, högskolevärlden och den politiska sfären.
Upplaga: 11.300 ex.
Vid citering, var god uppgive källan.
Tidningens namn kommer av de engelska orden "protection" och "pro technology".
ISSN 0346-9611

FMV
Försvarets materielverk utvecklar och upphandlar framtidens materiel. Försvarsmakten är huvudkund, men FMV har även andra kunder som Polisen, Kustbevakningen och Räddningsverket. Inom FMV omvandlas önskemål om en viss förmåga till materiel, system och metoder som ger effekt. Myndigheten kombinerar hög systemkompetens med kommersiell kompetens och försvarskunnande. FMV hanterar många och komplexa projekt i en internationell miljö i samverkan med industri, civila myndigheter och totalförsvaret. Affärsmässighet är en ledstjärna – allt för att stärka Sveriges totala försvarsförmåga och internationella insatser med avancerad och kostnadseffektiv materiel.

Omslag
FMV är en vital 40-åring som levererat en rad materielsystem till det svenska försvaret genom åren. System som gjort det möjligt för Försvarsmakten att utföra sina uppgifter. Förändringar i omvärlden och teknikens utveckling ställer FMV inför ständiga utmaningar. Den senaste är att stödja Försvarsmaktens inriktning mot ett insatsförsvar. Höga krav ställs på materiel som ska användas skarpt i internationella insatser.

Fred skapas genom nätverk

Under två veckor i april var Enköping skådeplatsen för en övning som syftar till att skapa fred och stabilitet i ett afrikanskt land. FMV hade en nyckelroll genom utvecklingsarbetet av ett nätverksbaserat försvar, NBF.

LÅNGT ÖVER 200 EXPERTER, militärer samt representanter från olika internationella sammanslutningar, civila myndigheter och biståndsorganisationer hade flugits in från ett tiotal deltagande länder. Värd för övningen var Försvarsmakten.

Uppgiften var att komma fram till hur militären och det civila samhället ska agera och samordna sina insatser för att uppnå långsiktig fred och stabilitet i det krishärjade Västafrikanska landet.

Situationen i landet är mörk. Gränskonflikter och en hotande fågelinfluensa håller på att störta landet in i kaos. Sverige har tillsammans med bland annat Danmark, Finland, Frankrike, Storbritannien, Tyskland och USA bildat en koalition för att bistå landet. När experimentet utspelar sig i Enköping har regeringarna för koalitionen redan beslutat om de långsiktiga målen med missionen. Aktörerna är operationens högste militäre chef, högste ansvarige för Världsbanken i Afrika, liksom högste ansvarige för UNHCR, World Food Program och andra FN-organ plus representanter för olika civila myndigheter från väst och det Västafrikanska landet

samt företrädare från olika biståndsorganisationer. Fokus är på den övre ledningsnivån. Deras huvuduppgift är att hitta sätt att arbeta, organisera sig och koordinera insatserna.

Skapa stabilitet svårt

Svensk projektledare för experimentet var överstelöjtnant Thomas Uneholt från Försvarshögskolan. Enligt honom har det internationella samfundet insett att det inte är några problem att vinna krig eller att skilja stridande parter åt, men att skapa stabilitet och fungerande samhällen är däremot mycket svårare.

– Det klarar inte militären av själva. Därför måste vi tänka långsiktigt. Det är inte säkert att den bästa lösningen på ett problem är att skicka in en massa soldater. Det kanske leder till ännu större problem på lång sikt och än större spänningar, säger Thomas Uneholt.

Att lilla Enköping stod värd för detta internationella rollspel eller experiment som det formellt kallas beror bland annat på att där har Försvarsmakten förlagt utvecklingsarbetet av morgondagens ledningssystem. Utvecklingscentrum som anläggningen heter är

FOTO: MAGNUS PERHSSON

Utgångspunkten för experimentet i Enköping var att det krishärjade landet i Västafrika hade vänt sig till omvärlden för hjälp.

på 7000 m² och är väl anpassad för ändamålet. Där bedriver nämligen Försvarsmakten och FMV egna experiment.

Vårens rollspel handlade inte bara om att utveckla metoder och processer för hur militära och civila aktörer ska arbeta tillsammans. Även tekniken skulle prövas. I klartext ska tekniken knyta samman de olika medlemsländernas informations- och ledningssystem med de olika civila myndigheterna och organisationerna.

– IEAT eller Information Exchange Architecture and Technology är ett koncept vi har tagit fram som möjliggör att olika nationer kan koppla in sina system och publicera tjänster som vilken användare som helst med rätt behörighet kan ta del av oavsett var i världen de befinner sig. Det berättar Nils-Göran Nilsson från FMV på Försvarsmaktens Utvecklingscentrum då rollspelet ägde rum.

– En av grundbultarna med vårt koncept är att vi har en gemensam area som varje aktör kan ansluta sig till. Sedan är det upp till var och en om de vill ansluta sig eller ta del av den information som finns i systemet.

Omvärlden får alarm

Det handlar alltså om en systemstruktur för tillfälligt sammansatta aktörer. Vilka aktörer som deltar varierar med mission eller uppdrag. I experimentet har det krishärjade landet i Västafrika vänt sig till omvärlden för hjälp. Det är utgångspunkten i scenariot.

De som deltar i experimentet har bred och djup erfarenhet från de roller de spelar. Man har handplockat personer från olika nationer som ska fylla de olika funktionerna. Bland annat deltar representanter från organisationer som EU, FN och Nato. Eller experter som till exempel ett högt danskt polisbefäl från Danmark som just är ute på en mission men som har kommit till Enköping för att dela med sig av sina erfarenheter. Många har alltså verkat i liknande länder som det i Västafrika.

FMVs systemstruktur

I Enköping är deltagarna placerade i olika salar och rum. Men i scenariot befinner de sig på plats i det Västafrikanska landet. Och de är hela tiden i förbindelse med varandra i det gemensamma informationssystemet som bygger på den systemstruktur som FMV har utvecklat.

FOTO: MAGNUS PERHSSON

I Enköping är deltagarna placerade i olika salar och rum. Men de är hela tiden i förbindelse med varandra i det gemensamma informationssystemet som FMV har utvecklat.

Under två veckor i april var Enköping skådeplatsen för ett gigantiskt experiment som syftade till att skapa långsiktig fred och stabilitet i ett Västafrikanskt land. Över 200 aktörer från ett tiotal olika länder deltog.

Enligt Nils-Göran Nilsson bygger inte systemstrukturen på att man utvecklar gemensamma standarder. Det skulle vara kontraproduktivt.

– En grundtes vi utgår från är att man inte har någon aning om vilka aktörer som är med i nästa koalition. Det innebär att standarder inte fungerar. Det går inte ens att genomföra i Nato, trots att de har försökt i 50 år, säger Nils-Göran Nilsson.

– Det är ju så att USA har sitt ledningssystem, Storbritannien sitt, Tyskland sitt och Sverige sitt. Vår uppgift är att bygga en struktur för ett gemensamt ledningssystem. Nu är vi fortfarande i experimentskedet men tanken är att vi ska ha certifierade byggklossar, som en legolåda, varifrån man kan plocka ihop ett system beroende på operation eller mission ute i världen, säger Nils-Göran Nilsson.

Allt som sades och gjordes under de två veckorna som experimentet pågick dokumenterades både med bild- och ljudupptag-

ning. Dessutom fanns ett 50-tal olika analytiker som följde skeendena och processerna på plats, bland annat två analytiker som specialstuderade tekniken som band samman de olika aktörerna.

En möjlighet att pröva idé och teknik

Experimentet i Enköping är femte delen i en utvecklingsserie som benämns Multinational Experiments series, MNE, och vars huvudsyfte är att hitta bättre sätt att lösa kriser i världen genom att militära och civila aktörer arbetar tillsammans. Metodutveckling är alltså centralt för att lyckas, en annan viktig faktor är att de olika aktörerna kan dela med sig och ta emot information. Det är här som Sverige kommer in tack vare de erfarenheter som har byggts upp genom utvecklingsarbetet av nätverksbaserat försvar, NBF.

Sveriges deltagande motiveras av flera skäl. För det första ger det ett utmärkt tillfälle för Forsvarsmakten att pröva tekniken och

idéerna som framkommit under utvecklingsarbetet av NBF. Experimentet som det i Enköping ger svar på frågor av karaktären: Har man tänkt rätt? Måste något ändras? Eller går det att göra på annat sätt? För det andra får Sverige en ökad förståelse för hur andra länder och organisationer

tänker och jobbar, vilket är guld värt i ett skarpt läge. Ett tredje skäl som nämns är att Sverige kan utöva påverkan på de andra deltagande länderna vid införande av till exempel tekniska lösningar.

TEXT: PATRIK SVENSSON

FAKTA MNE

Initiativtagare till MNE är USA, Storbritannien och Tyskland. Sverige blev inbjuden att delta i samarbetet 2004.

MNE startade 2001. Förutom Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA deltar också Australien, Danmark, Finland, Frankrike, Kanada, Spanien, Österrike samt Nato. EU och sju andra länder deltar som observatörer.

MNE 5 avslutas i årsskiftet. Målsättningen är att man då ska ha kommit fram till en samarbetsstruktur som bygger på lärdomar och erfarenheter man har fått av bland annat Enköpingsexperimentet.

Huruvida det blir en fortsättning i form av en MNE 6 är i skrivande stund oklart. Men enligt den svenske projektledaren för Enköpingsexperimentet Thomas Uneholt pekar mycket på det.

– Alla vill det, däremot är man inte ense om vilket spår man ska välja. En grupp länder vill fortsätta på samma operationella nivå som på MNE 5. En annan med USA i spetsen vill gå ner på en lägre nivå, närmare det som pågår på marken. Hur det blir vet jag inte, kanske blir det två spår.

Modernt försvar behöver samarbete

Sverige är ett föregångsland när det handlar om nätverksbaserat försvar, NBF. Ursprunget kommer från arbetet med att integrera de olika försvarsgrenarna.

– ATT VI HAR EN SÄMRE ekonomi hjälper oss kan man säga. För ska vi få ett modernt försvar måste de olika försvarsgrenarna samarbeta. Dessutom handlar det om att bli smartare och utnyttja den teknik som finns, bland annat den som skapas på den civila sidan, säger Nils-Göran Nilsson.

En vanlig definition av NBF är att det syftar till att binda samman Försvarsmaktens olika enheter genom att man delar på information. Därutöver ska NBF tillhandahålla förbindelser till andra myndigheter, i synnerhet de så kallade blåljus-myndigheterna som Räddningsverket, samt till andra organisationer och inte minst internationella samarbetspartners, militära likväl som civila.

Målet på hemmaplan är ett snabbt och säkert informationsutbyte som möjliggör att militära förband och enheter i samarbete med kustbevakning, polis, räddningstjänst och andra genomför sina uppgifter på ett effektivt sätt för att uppnå efterfrågade effekter.

Stort arbete bakom

Att det är Sverige som ansvarar för tekniken så att de olika aktörerna kan koppla upp sig på en gemensam informationsplattform har sin förklaring. Kommunikationslösningarna under de två experimentveckorna i Enköping följer de grundprinciper som kommit fram under de senaste fyra fem årens utvecklingsarbete av NBF.

Ursprungligen var NBF i huvud-

sak inriktat på att integrera de olika försvarsgrenarnas system i luften, på sjön och på marken. Uppgiften var inte lätt. Var och en av försvarsgrenarna och även inom de olika försvarsgrenarna hade sina unika ledningssystem. Man talade därför om stuprör mellan och inom försvarsgrenarna.

En central tanke är att den som bäst har användning av informationen ska kunna utnyttja den. Tillgången till tillräcklig, ändamålsenlig och uppdaterad information ska vara tillfyllest oavsett om det handlar om den operativa ledningens eller den enskilde soldatens behov.

USA var förebilden

När Försvarsmakten, FMV, FOI och industrin började utvecklingsarbetet av NBF år 2000 sågs USA som en förebild. Redan under Gulfkriget i början av 1990-talet uppvisade de amerikanska stridskrafterna en total informationsöverlägsenhet, vilket bidrog dels till att fienden slogs snabbt ut, dels till få egna förluster.

Ytterligare en aspekt som talade för att Sverige skulle satsa på NBF var att skattebetalarna skulle få mer för pengarna. Med ökad mängd kvalificerad information skulle behovet av vapen minska eftersom de skulle kunna användas effektivare.

När vi i dag tittar tillbaka till hur resonemangen gick måste vi nog konstatera att USA inte är förebilden framför andra. Enligt

Nils-Göran Nilsson på FMV har USA långt kvar att gå.

– Vi blir uppbyggda gång på gång på det här området, och anledningen är att vi har kommit långt i tänket hur vi ska integrera våra försvarsgrenar. USA har däremot stora bekymmer med att få ihop sina försvarsgrenar.

En förklaring enligt honom är att respektive försvarsgren är stark och har mycket pengar. De har helt enkelt inte behövt närma sig varandra.

TEXT: PATRIK SVENSSON

FOTO: MAGNUS PERHRSSON

FOTO: MAGNUS PERHRSSON

Förklaringen till att det går att knyta samman de olika medlemslänternas informations- och ledningssystem med de olika civila myndigheterna och organisationerna heter IEAT eller Information Exchange Architecture and Technology berättar Nils-Göran Nilsson på FMV

En idé som håller

FÖRSVARETS MATERIELVERK fyller 40 år i år men rötterna går djupare än så. Redan Gustav II Adolf såg behovet av en självständig myndighet med ansvaret att materieförsörja krigsmakten. Idén visar sig fortfarande hållbar och enligt generaldirektör Gunnar Holmgren så är det en vital 40-åring som jubilerar, redo för åtminstone ytterligare 40 år.

– Ja det tycker jag, visserligen mindre men fortfarande pigg och vital. Vi har kommit en bra bit på vägen i förändringsarbetet. Det är en fantastiskt positiv organisation, en smältdegel av olika kunskande, med en blandning av kvinnor och män, civilt och militärt.

Förändringsarbetet Gunnar Holmgren beskriver är visserligen en kontinuerligt pågående anpassning till rådande omvärld men som sedan murens fall i slutet av 80-talet tvingat fram snabba och ibland drastiska åtgärder.

Från att i decennier har varit en myndighet med ett väldigt tydligt uppdrag; att inom rikets gränser materiellt bygga en försvarsmakt för skyddet av de egna gränserna, till att idag genom internationella samarbetsprojekt materieförsörja en försvarsmakt med fokus på insatser på en internationell arena.

Ny strategi

Det är en helt ny strategi som ersatt den gamla.

– Förr hade vi en svensk profil. Unika svenska lösningar var ingen nackdel, snarare en fördel. Nu ska försvaret användas internationellt och vikten läggs på interoperabilitet, att det fungerar ihop.

Gunnar Holmgren ser ett FMV som blir allt mer marknadsorienterat.

– Vi måste agera mer marknads-mässigt, se vad marknaden har att erbjuda. Det finns inte tid för långa utvecklingsperioder. Materielen ska användas omgående, den slits mer och omsätts snabbare.

Försvarsindustrin kan inte räkna med någon särbehandling, mötet ska ske på marknads villkor. Samtidigt är det en balansgång. Försvarsindustrin har starkt bidragit till teknikutvecklingen i landet.

– 1968 hade FMV 4 000 anställda. Ingenjörerna satt här vid sina ritbord och konstruerade. Det som sker nu är ingen ny utveckling utan en successiv anpassning, men från och med murens fall har den utvecklingen accelererat och allt mer läggs ut på industrin, säger Gunnar Holmgren.

1989, vid murens fall, hade FMV mer än dubbelt så många anställda mot dagens cirka 1 600.

Tydlig doktrin

Kommer svensk försvarsindustri att kunna behålla bredden i materielproduktionen?

– Jag hoppas det och industrin är ganska duktiga på att anpassa sig. Jag har varit orolig tidigare men orderböckerna är relativt välfyllda. Samtidigt har ägandet ändrats en hel del. Det är egentligen bara Saab som har starka svenska ägarintressen, i övrigt är det ett internationellt ägarskap.

På marknads villkor är industrin ändå pressade att specialisera sig. Gunnar Holmgren är snabb med svaret på frågan vad som är Sveriges styrka och rimliga inriktning.

– Vi är duktiga ingenjörer. Ju mer teknikinhåll desto bättre är

vi. Ska vi vara mer konkurrenskraftiga ska vi rikta in oss på teknikkomplexa system.

I diskussionerna om framtiden för svensk försvarsindustri hävdar vissa att det saknas en tydlig doktrin som vägledare. Det är ett påstående Gunnar Holmgren inte helt håller med om.

– Vi är i så fall en viktig part i att formulera en sådan doktrin. Vi vet vart vi är på väg i stort, vi vet förutsättningarna och vet vad vi ska dimensionera oss mot.

Däremot kan det finnas andra förväntningar från försvarsindustrin, säger Gunnar Holmgren.

Europas FMV

Gunnar Holmgren är svensk försvarsmaterielinspektör i EU-organet EDA. Det innebär att han representerar Sverige i diskussioner med, och deltar i utvecklingen av, det som kallas ett Europas materielverk. Vad innebär det för FMV? Kommer EDA att överta FMVs roll?

– Jag kan inte se att vi är på väg dit. EDA har bidragit till att handeln mellan gränserna underlättats. Nu är arbetet inriktat på standardiseringsfrågor och certifiering av system. Nästa steg blir fler gemensamma projekt. Men det är viktigt att komma ihåg att det är länderna själva som bestämmer vad de ska samarbeta om.

Svensk modell

Sverige kommer även långsiktigt ha behov av en oberoende materieförsörjningsmyndighet. Det är inte minst viktigt i relationen till industrin och andra länder.

– Det är en fördel att stå mittemellan. Det är en svensk lagommodell som faktiskt fungerar. Vi

kan fortsätta att balansera mellan ytterligheterna att bli ett hela statens materielverk å ena sidan eller en integrerad del av Försvarsmakten å den andra.

Gunnar Holmgren har heller inte märkt någon politisk vilja att gå i någon helt annan riktning. Snarare tvärtom då nya materiel-system kräver allt mer kunskap och resurser i upphandlings-skedet. Dock är det tydliga krav på fortsatta kostnadseffektiveringar från politiskt håll.

– Det kan mycket väl bli en breddad verksamhet för oss. FMV är specialister med lång erfarenhet av upphandling av komplexa system.

Mer samarbete

Finns då FMV om ytterligare 40 år?

– Ja, någon form av organisation med inriktning på materieförsörjningen av försvaret kommer att finnas. Men vi får inte sluta att utvecklas. Jag har tittat mycket på fordonsindustrin som är oerhört skickliga på att införa ny teknik billigt. Där har vi mycket att lära oss. Att utnyttja vettig och bra teknik till rätta kostnaden. FMV kan bli drivande i att integrera civil och militär teknik i nya system.

En annan framgångsfaktor är samarbete i olika former. Utvecklingen i Sverige skiljer sig inte från den i en rad andra länder.

– Samarbeten är centralt. Men då måste man också vara beredd att kompromissa, något som inte har behövts tidigare. Det har både jag och mina kollegor i EDA förstått. Vi ser samma bekymmer och problem och delar samma vardag med länder som Tyskland, England och Frankrike.

Namn: Nils Gunnar Holmgren

Ålder: 50, snart 51

Bor: Täby, norr om Stockholm

Familj: Hustru Lena, skol-sköterska, och fyra barn

Intressen: "Många saker, men jag gillar gamla fordon. Har en BMW-motorcykel från 1981 hemma garaget som jag mekar med. Helsvart med boxermotor. Gammal men fortfarande ganska kapabel."

Attraktiv arbetsgivare

FMV är beroende av en bred och hög kompetens. Det är många företag, myndigheter och organisationer som FMV har att konkurrera med om att få den rätta kompetensen.

– Jag upplever FMV som en attraktiv arbetsgivare, med roliga och intressanta arbetsuppgifter. Trots en utpräglat manlig miljö så hävdar sig kvinnorna alldeles utmärkt och jag hoppas att fler kvinnor söker sig till FMV, säger Gunnar Holmgren.

En pigg jubilar med en affärsidé som håller för ytterligare många decennier.

TEXT: ULF PETERSSON

TVÅ FÖRSVARSBESLUT, 1972 och 1977, innebar nedskärningar i det svenska försvaret.

Begreppet dator infördes trots att Tekniska Nomenklaturcentralen förordade datare. Krigsrådet Åke Norrman ville genomföra en Du-reform på FMV 1970 men verksnämnden tyckte att reformen skulle påverka den personliga integriteten. På grund av ökade internationella kontakter fick FMV sin engelska beteckning, Swedish Defence Material Administration 1972. I annonser, radio och tv vände sig FMV till allmänheten 1973 för att uppmana dem att spåra och anmäla kvarliggande ammunition på övningsfält, skjutbanor och arbetsplatser. 700 fynd rapporterades in.

FMV lämnade teknisk assistans till Danmark vid leveranserna av Drakenplan och den 21 juni 1971 överlämnade Saab Scania det

första serietillverkade planet av typ AJ 37 Viggen.

Efter regeringsbeslut sålde FMV 15 Draken-plan till Finland. Massmedierna började diskutera en efterföljare till Viggen efter två haverier.

Serietillverkningen av Robot 70 startades.

Uniform m/2000 började projekteras. Robot 8 och ubåtarna i Sjöormen-serien slutlevererades.

FMV beställde 12 modifierade torpedbåtar av Spica-typ av Karlskronavarvet och en ny infanterikanonvagn, IKV 91, av Hägglunds. Min- och stabsfartyget Visborg sjösattes som skulle ersätta Sjösnabben.

1975. Materielverkets driftvårn i Stockholm deltog i hemvärnets stora riksövning den 27 april. På bilden: Lars Björkander och Bengt Tiste som försvarar ingången till Tre Vapen.

1973. Norske generalintendenten, överste O N Z Jørgensen (i mitten) tar sig en titt på svensk beklädnadsutrustning. Övriga fr v byrådirektör Bertil Olsson, FMV, norske majorerna Ove Kollsgård, avdelningsdirektör Bertil Göthberg, FMV, och major Finn Kaasen, Norge.

1973. Torpedbåten Norrtälje av modifierad Spica-typ döptes den 11 oktober vid Karlskrona-varvet.

En ny datorstyrd utbildningssimulator har anskaffats för Flygvapnet. På bilden är det Ingemar Andersson från AB Teleplan, till vänster, och Sven Hoffner från materielverkets stridsledningsavdelning.

1973. Armémotorcykel m/43 bemannad med från vänster Stig Areskough, Hans Ekman med materielverkets utställningsvärdinna Cecilia O'Hara.

1976. 15 begagnade Draken säljs till Finland. Klar att starta är den finländske flygföraren Mikko Järvi från Lapplands flygflottilj.

70-talet

80-talet

ANTALET ANSTÄLLDA på FMV var nu 3 500 personer jämfört med 4 775 vid starten 1968. I början av 1980 ville ÖB utreda om FMV kunde klara sig med 2 200 medarbetare 1992. Men FMV fick också beröm för sitt sätt att sköta upphandling och projekt från Verkstadsföreningen. "FMVs metoder för att utvärdera de totala livslängdskostnaderna för materielen och för att kontrollera kvaliteten är så effektiva, att de borde införas i verkstadsindustrins rutiner."

1984 gjorde tullen gällande att maskeringsfärgen som skulle skydda soldater från mygg var att betrakta som smink och skulle beskattas som lyxartikel. FMV hävdade i kammarrätten att man inte blir vacker av blandningen umbra, echtgrün, stearinsyra, ricinolja och karnaubavax, och fick rätt.

1987 dominerades av Bofors-affären och Bofors VD, Martin Ardbo, avgick efter anklagelser om vapensmuggling. Boforsledningen erkände också senare smuggling av vapen och ammunition.

1989 så inleds utvecklingsprojektet FMV 90. Myndigheten ska effektiviseras med bättre planering och ökad ekonomisk styrning.

Nu startas JAS-projektet under 80-talet. En särskild arbetsgrupp tillsattes av Forsvarsdepartementet och svenska leverantörer bildade Industrigruppen och den 26 april visades JAS 39 Gripen för första gången i Linköping för 1 000 särskilt inbjudna personer. Gripen flög inför publik första gången 9 december 1988.

Fyra ubåtar av typ A17 beställdes hos Kockums. FMV gjorde sin hittills största beställning av

torpeder, en attacktorped med spårlös bana från FFV i Motala. Karlsborg fick en köldprovansläggning där stridsvagnar kunde frysas ner till -40 och sedan värmas till +40.

FMV beslutade att Borås Wärfverier och Gulins Business Design skulle ta fram väven till en ny kamouflagefärgad fältuniform, 82 000 uniformer syddes sedan upp i Portugal och Sri Lanka.

1983. JAS 39 Gripen-modeller. Kommer att flyga på riktigt först 1987 då det första provflygplanet är färdigt. Det första serieflygplanet finns i luften 1992.

Arméns dag på Gärdet 1983 lockade stora mängder åskådare. De fick bland annat se en uppvisning av hoppare från Fallskärmsjägarskolan.

1984. Lyxartikel? Ansiktsmaskeringsfärg klassas som kosmetika och därmed åläggs FMV att betala "lyxskatt".

En gemensam skolhelikopter för försvarsgrenarna är hkp 5B som har beställts i ytterligare ett antal exemplar.

1982. Den svenska marinens sista jagare avrustades fredagen den 1 oktober, samma dag som ubåtsjakten på Hårsfjärden inleddes.

90-talet

SOVJETUNIONEN UPPHÖRDE att existera och muren föll i Östberlin. Sverige diskuterade den militära hotbilden och vilken utrustning försvaret skulle ha i den nya situationen. FMV har nu genomgått flera omorganisationer och under 90-talet effektiviserar myndighetens arbete. 1992, i det som kallas Kontroll 93 i anslutning till FMV 90, så införs intäktsfinansiering och bättre uppdragsstyrning. Nu ska FMV ta betalt för utförda tjänster, en mindre revolution.

Hela Sverige går in i en lågkonjunktur och räntan chockhöjdes till 500 procent 1992 samtidigt som svenska kronan släpptes fri och sjönk i värde.

Mål 96 avlöser Kontroll 93, målsättningen är att spara pengar och bli ännu mer effektiva.

1993 inträffade det som inte fick hända. Mitt under en flyguppvisning i centrala Stockholm så kraschar ett JAS-plan på Långholmen. Piloten räddade sig ut från sitt andra haveri och mirakulöst så dör ingen av åskådarna i olyckan. All ny utveckling av flygplan medför haverier och efter olyckan så förs en debatt om det lämpliga i att ha flyguppvisningar över en storstad.

Samma år, 1993, firar FMV 25 år och hela personalen samlas i Kungliga Tennishallen för att fira jubileum.

Östblockets sönderfall öppnade en marknad för begagnad försvarsmateriel och den dittills största ordern skrevs på stridsfordon till armén på 800 lätt begagnade sovjetbyggda MTLB-vagnar från före detta DDR.

1994 avtalade FMV med tyska Kraus-Maffel Wehrtechnik om till-

1996. Den första flygningen med tvåsitsiga Gripen som varade i 41 minuter.

1995. JAS 39 A Gripen och JAS 39 B Gripen med tvåsits visades upp i Linköping inför stor publik.

1994. Samma dag som FMVs avtal med tyska Kraus-Maffel blev klart, om tillverkning av 120 nya stridsvagnar, kunde stridsvagnen Leopard granskas på Tre Vapens borggård.

1996. BAMSE, vilket står för Bofors Advanced Mediumrange Surface to air missile Evolution och är luftvärnsrobotsystemet 23, RBS 23, BAMSE.

1999. 30 meter under vattenytan överlämnade FMV de tre ubåtarna Gotland, Halland och Uppland till marinen.

1995. Smyge, föregångaren till YS 2000, Visbykorvetten, har genomgått prover och imponerat.

1992. FMV köpte fem stridsvagnar av typen T-72 och fem pansarskyttefordon, MT-LB, från Tyskland. Båda vagnarna av sovjetisk konstruktion. På vagnen står Jan Forsberg, Stridsfordonsbyrån.

verkning av 120 nya stridsvagnar av typen Leopard 2 S, den svenska benämningen blev stridsvagn 122.

1995 så visas den tvåsitsiga versionen av JAS 39 Gripen upp för en stor inbjuden publik på Saab i Linköping. Den 29 april 1996 så sker den första provflygningen som varade i 41 minuter och gick bra.

Luftvärnsrobotsystemet BAMSE visas upp på Tre Vapen 1996 och då beräknades utvecklingsarbetet pågå till år 2000.

1995 så döps och sjösätts ubåten Gotland. Dopförrättare var kung Carl Gustaf. Och leverans till marinen sker 1999 av ubåtarna Gotland, Halland och Uppland i Hårsfjärden.

UTVECKLINGEN OCH effektiviseringen av FMV fortsätter. Regeringens så kallade försvarsförvaltningsutredning resulterade i ett totalt sparbetning på 900 miljoner för FMV räknat mellan åren 2004 och 2009. I slutet av 2008 kommer FMV att ha 1 500 anställda vilket kan jämföras med de 4 775 som var anställda från starten 1968. Nu tar också omvandlingen av försvaret från ett invasionsförsvaret till ett insatsförsvaret både sats och fart. Vilket i sin tur påverkar FMVs inriktning och målsättning med verksamheten. En ny materielförsörjningsstrategi beslutas.

Ett projekt som fått uppleva den ekonomiska verkligheten för försvaret under 2000-talet är SEP, splitterskyddad enhetsplattform. Sverige och Storbritannien inledde diskussioner om samarbete 2001. Men eftersom ett operativt förband med 100 fordon skulle behövas 2010 i England så blev tidsramarna för pressade. Och i år kom beskedet från ÖB att Försvarsmakten och Sverige inte går vidare med SEP inom de ekonomiska ramar som finns i dagsläget.

För Gripen är situationen annorlunda. Flera government-to-

korvetter levereras till Försvarsmakten. Visbykorvetten HMS Nyköping deltog i en mäsas i London under hösten 2007 och väckte stort intresse.

Beställningarna från FMVs övriga kunder inom säkerhetssektorn, som Kustbevakningen, Polisen, Krisberedskapsmyndigheten med flera har ökat under inledningen av 2000-talet.

Hur ser då framtiden ut för FMV under resten av decenniet och längre fram? FMVs nuvarande generaldirektör Gunnar Holmgren ger sin bild av nuläget och framtiden på sid 8-9.

2000-talet

Att "köpa från hyllan" blir nu en ny devis. Det vill säga att inte i lika stor utsträckning satsa på egen utveckling av försvarsmateriel, utan att i större utsträckning köpa det som redan finns tillgängligt på marknaden. Bildandet av Nordic Battlegroup har också ställt stora krav på FMVs förmåga att leverera på kort tid. Försvaret står inför ännu fler utmaningar vilket i sin tur påverkar FMVs arbete.

FMVs provplats i Vidsel fyller 50 år 2008, något som uppmärksammas med bland annat marknadsföringsdagar för kunder och partners.

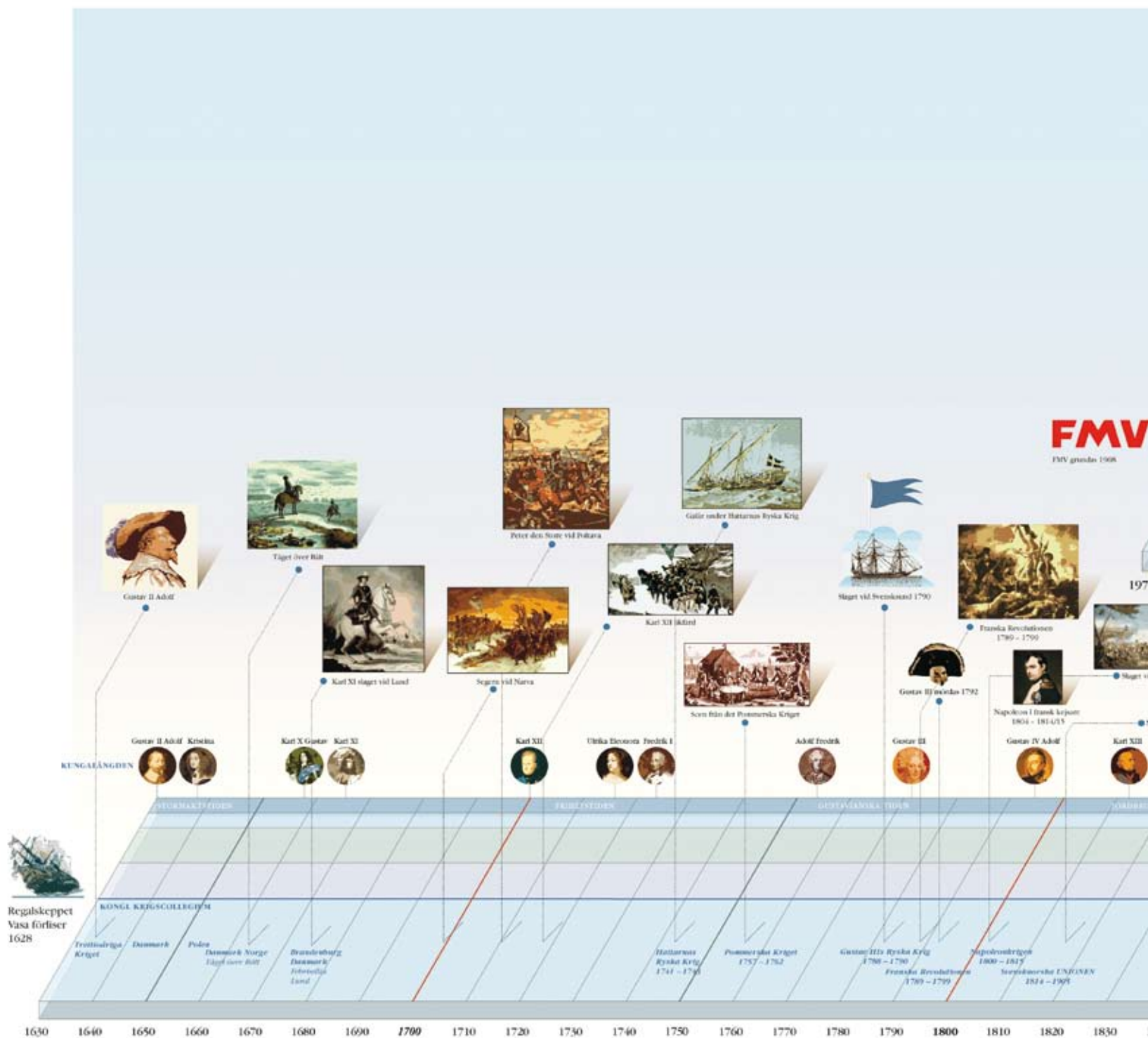
government avtal med länder som Ungern, Tjeckien och Thailand har tecknats mellan FMV och respektive länder och nya avtal kan vara på gång. I april 2008 lämnade FMV en offert till Norge på 48 nya Gripenplan. Kroatien har också uttryckt intresse.

Visbyprojektet, påbörjades under 1995, och bygger på korvetter som använder så kallad smygteknik. De ska också kunna samverka med andra nationer vid internationella insatser. Leveranserna från Kockums till FMV pågår och leveranserna till Försvarsmakten påbörjas under 2009. Sammanlagt skall fem

Gripen är ett kostnadseffektivt stridsplan för många uppgifter. Det har gett avtal med länder som Ungern, Tjeckien och Thailand. I april 2008 lämnade FMV en offert till Norge på 48 nya Gripenplan. Kroatien har också uttryckt intresse.

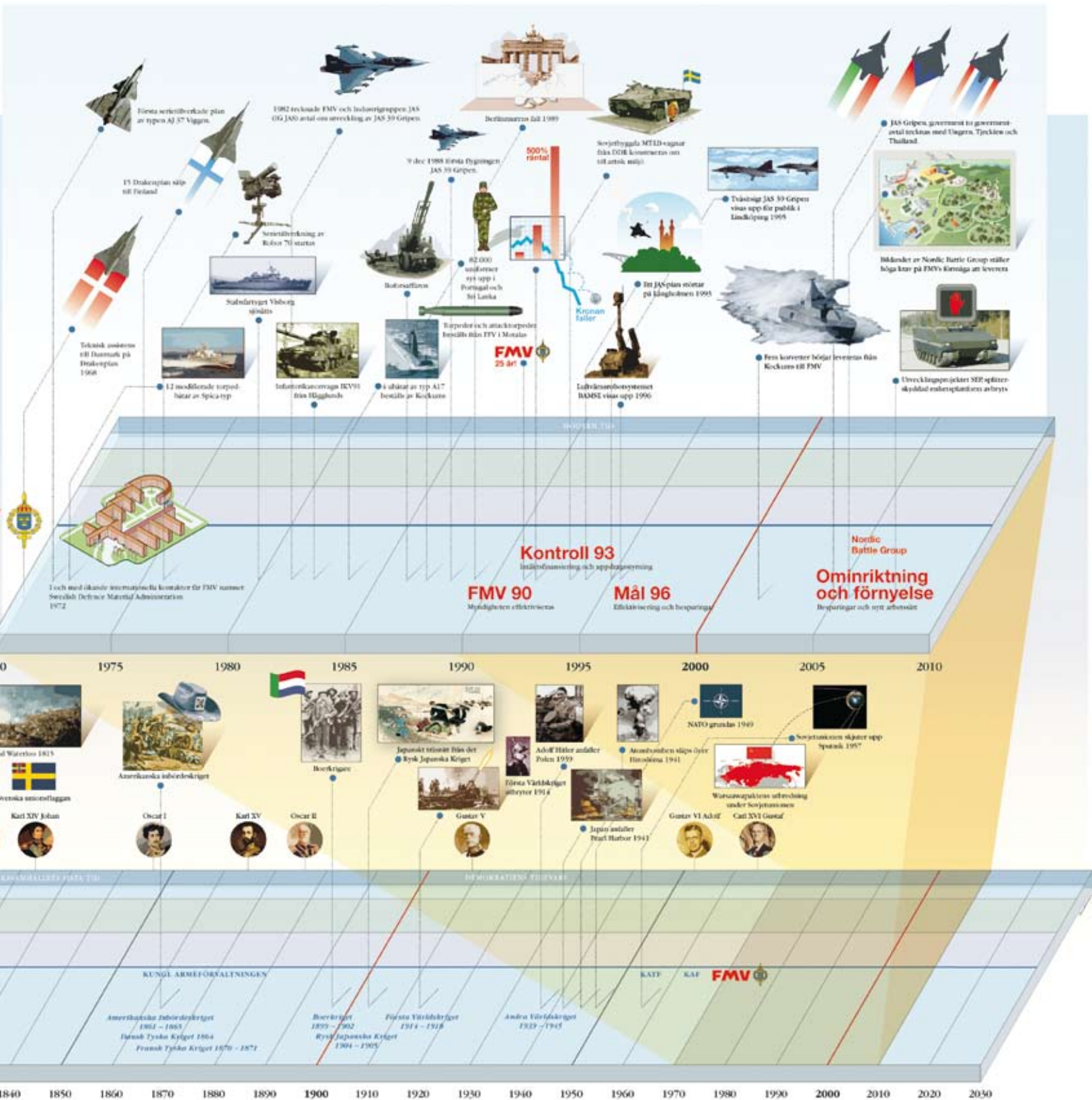
Visbyprojektet bygger på korvetter som använder så kallad smygteknik. En teknik som väckt stort intresse, senast vid en mäsas i London under hösten 2007. Sammanlagt skall fem korvetter levereras till Försvarsmakten med start från 2009.

Utvecklingsprojektet SEP, en fordonsplattform med en rad användningsområden, avbröts under 2008 på grund av att Sverige saknade en partner att dela de fortsatta kostnaderna med.

FMV bildades 1968

GUSTAV VASA blev nyskaparen inom svensk förvaltning. Han insåg att uppgifterna var för stora även för honom och grundade ett centralt organ kallat Kammaren, där ingick också förvaltningen av armén. När Sverige i slutet av 1500-talet och början av 1600-talet gick in i de stora krigen och blev en stormakt ökade behovet av ledning och förvaltning påtagligt. Syftet var också att styra upp Sveriges försvarsmateriel efter Regalskeppet Vasas förlisning 1628 och de första institutionerna bildades.

FMV räknar sina anor från:

- 1630 Kunglig Krigskollegium
- 1634 Kunglig amiralitetskollegium
- 1865 förvandlades krigskollegiet till Kungliga Arméförvaltningen
- 1867 blev amiralitetskollegiet Kungliga Marinförvaltningen
- 1926 Flygstyrelsen, blev tio år senare Kunglig Flygförvaltning

- 1936 Kunglig Flygförvaltning
- 1954 Försvarets Förvaltningsdirektion
- 1963 Försvarets Intendenturverk
- 1968 Kraven på en gemensam materieförvaltning för försvaret hade vuxit ända sedan andra världskriget och Försvarets Materielverk, FMV bildades

FOTO: ULF PETERSSON

– Det var en oroväckande hög grad av kritik. Det uppfattades som att ingen styrde över det som gjordes. Uppdragssystemet innebar att det måste vara våra militära kunder som gav tydliga uppdrag. Jag formaliserade hela processen, inget fick göras utan uppdrag, säger Per Borg.

Tröghet i förvaltningen

Händelserna som föregick murens fall och som förändrade förutsättningarna för inte minst hela försvarssektorn gick inte att förutse då Per Borg tillträdde sin post. Mer överraskande är att de konsekvenser som naturligt borde följa i spåren av händelserna i stort sett uteblev under hans tid på posten.

– 1988 kunde vi inte se några tecken på östblockets sammanbrott, ett år senare föll muren, men det fick inget genomslag under min tid. Så är det i politiken. Vi fortsatte beställa stridsvagnar trots att de nya förutsättningarna borde ha lett till en omprövning, säger Per Borg.

Dessa mekanismer, trögheten i den statliga förvaltningen, är något som fortfarande sysselsätter Per Borg. Idag arbetar han som egen företagare med att skriva och föreläsa kring bland annat dessa frågor. Han har också skrivit en avhandling om just trögheterna i politiska processer.

– Tröghetens effekter ser vi idag med exempelvis nedläggningar av förband. Det får ofta onödigt drastiska konsekvenser. De borde kunna planeras och kontrolleras. Vårt välfärdssystem kommer inte heller att fungera enligt nuvarande principer. Höjer vi inte skatterna – och det vill knappast någon – kommer välfärdssystemen att kollapsa men det är svårt att få politisk acceptans för den insikten.

Nödvändig justering

Genom att planera och avsätta resurser i god tid går det att lindra konsekvenserna, menar Per Borg. Men det är svårt att få igenom. Han berättar om ett möte med försvarsledningen då dessa frågor diskuterades. Per Borg föreslog att

delar av försvarsanslaget skulle användas till att avsätta en reserv för kommande utgifter.

– Jag minns att en av försvarsgrenscheferna reagerade med frågan ”måste jag lägga ned förband för att skapa en reserv?” Det var helt främmande att tänka i dessa banor.

Det som sker nu ser Per Borg som en nödvändig justering om man inte vill lägga mer pengar på försvaret och utvecklingen har pågått sedan 70-talet.

– Då mot slutet av 70-talet hade Sverige en stark försvarsmakt, bland de starkaste i Europa. Sedan upphörde i princip ökningen av försvarsanslagen. Men anpassningen till den nya situationen har inte skett planmässigt. Istället blir de ansvariga ständigt överraskade av det återkommande gapet mellan överlastade planer och resurser. Jag verkade som statssekreterare i nästan 6 år innan jag själv förstod hur politiker och myndigheter hela tiden lurade sig själva genom överlastade planer. Försvarsmakten står inte ensam i skamvrån. Det förekommer även inom andra politikområden. Alla skulle tjäna oerhört mycket på en planmässig process. Det här är ett kostsamt sätt att backa och snubbla in i framtiden, säger Per Borg

Egen myndighet

En annan insats forne generaldirektören nämner vid en tillbakablick är det effektiviseringsprogram han lät genomdriva. Kostnaderna sjönk med 25 procent. FMV hade 3 000 anställda vid starten och cirka 2 500 vid årsskiftet 1990-91. Personal blev uppsagd, en ovanlighet under den tiden, men ett sätt att parera kommande, mer drastiska konsekvenser.

– Vi satsade dock mycket på att stödja uppsagd personal.

Per Borg följer inte utvecklingen i dagens FMV med någon större uppmärksamhet. Han konstaterar att dagens diskussioner om hur framtidens FMV ska se ut på intet sätt är ny. Samma tankar om ett materielverk som en integrerad del av Försvarsmakten fanns även då. Det var bland annat därför

uppdragssystemet utvecklades och Per Borg har samma uppfattning nu som då.

– Den kompetens FMV behöver, utvecklas bäst utanför Försvarsmakten.

FOTO: ULF PETERSSON

Namn: Eva Birgitta Maria Cederborg

Ålder: 64 år

Befattningar: Kontorist, löneadministratör, nu fakturagranskare

Bor: Bandhagen

Intressen: Historia, kultur, resor

BIRGITTA CEDERBORG minns både datum och klockslag då hon för första gången klev in på Tre Vapen på Gärdet i Stockholm. Hon blev värvad direkt från skolkänken på Kraftska handelsskolan av en anställd på Kungliga Marinförvaltningen som extraknäckte som lärare.

Det var inköpsdirektör Georg Linder som plockade russen ur kakan och lockade över Birgitta och ett par av hennes skolkamrater till dåvarande Kungliga Marinförvaltningen. En vecka ledigt fick Birgitta efter skolavslutningen, sedan började yrkeslivet.

– Det var den 12 juni 1961, klockan halv tio. Jag kommer precis ihåg hur det kändes då jag

Namn: Per Olof Borg

Ålder: 65 år

Yrke: f.d. GD FMV, 1988-1995, numera egen företagare skribent och föredragshållare om politiska förändringar – ett ämne han har doktorerat i och också skrivit en bok om.

Familj: Hustru, barn och barnbarn

Bor: på Kungsholmen i Stockholm

Intressen: Segling, skidåkning, golf (hcp 32.5), samhällsfrågor (politik)

PER BORG var generaldirektör för Försvarets materielverk mellan åren 1988 till 1995. Historiska år med östblockets kollaps, murens fall och en förändrad världsordning. Fortfarande brottas hela försvarssektorn med att anpassa verksamheten till dessa nya förutsättningar. Exempel på den tröghet som kännetecknar flertalet politikområden, menar Per Borg.

På frågan vad som var dåtidens stora utmaning för honom som generaldirektör blir svaret FMVs utsatta position. Myndigheten attackerades både från politiskt och militärt håll. Nidbilden var den av en självständig myndighet som slukade pengar på projekt ingen efterfrågade. Lösningen blev uppdragssystemet.

kom hit för första gången, säger Birgitta Cederborg.

Tydlig hierarki

Det första Birgitta nämner som skillnad idag från det att hon började är hierarkierna. Det var tydliga gränser mellan människor.

– Vi fick inte säga du och min första chef ville att jag skulle niga för honom på morgonen och vässa hans pennor. Sedan har det blivit mycket bättre, berättar Birgitta och skrattar åt minnet.

Birgitta trivdes direkt. Hon gillade den militära miljön och anpassade sig till gällande normer. Det är därför hon har varit kvar så länge, säger hon.

Mest givande

Birgitta började på Vapenavdelningen på Marinförvaltningen med expeditjonsarbete och maskinskrivning som första arbetsuppgifter. 1965 började hon som löneadministratör, och det arbetet blev hon trogen i 40 år till och med förra året.

– Nu har vi blivit outsourcade till Försvarsmakten. Annars har det varit lönearbetet, de sociala kontakterna, som har varit det bästa med arbetet. I den grupp jag har arbetat har vi alltid haft en jättefin kontakt.

Precis som tidigare

Nästa år blir Birgitta folkpensionär. Sex generaldirektörer har hunnit passera sedan 1968 då arbetsgivaren bytte namn till FMV. Det har inte varit någon större dramatik, men det har märkts när en ny GD tagit plats i förarstolen.

– Det märks ju, det omorganiserar vid varje byte. Och nu är vissa saker tillbaka där de var då jag började. Som att alla administratörer ett tag skulle sitta på ett och samma ställe. Nu är det tillbaka på avdelningarna igen, säger Birgitta Cederborg.

En annan sak som är tillbaka där det var då Birgitta för första gången kom till Tre Vapen är det militära inslaget.

– Det har gått så otroligt fort. Jag kommer i detalj ihåg hur det

var första dagen jag kom hit. Och nu när delar av högkvarteret kommit hit händer det att det spelas militärmusik, precis som det var i början.

FOTO: ULF PETERSSON

Namn: Urban Jonsson

Ålder: 63 år

Befattningar: Studieansvarig på Fordonsavdelningen, Chef Maskeringssektionen, Projektledare stridsvagn 2000, chef stabernas materielledning, chef planeringsavdelningen inom Systemledningen m.f.l

Familj: Fru Maud och barnen Alfonso, Jessie

Bor: Täby

Intressen: Fiske, svamplockning, löpning, frimärken

I ÖVER 25 ÅR tillhörde han chefskretsen i FMV. Översten i ingenjörstrupperna som var en av förgrundsgestalterna vid framtagandet av Stridsfordon 90. Numera pensionär men med stort engagemang ger han sin syn på gårdagens, dagens och framtidens materielverk. Möt Urban Jonsson.

Kanske var det glasögonen som avgjorde yrkesbanan. Uppvuxen som han är i Strängnäs med Södermanlands regemente som granne var det till pansartrupperna hågen styrde. Problemet var

att dit gjorde sig icke glasögonbärrare besvär att söka. Istället blev det ingenjörstrupperna. Ett vägval som senare ledde rakt in i kärnan av Försvarets materielverk.

Hela vägen

Första kontakten med FMV hade Urban Jonsson 1979. Han var elev på militärhögskolans tekniska linje och antagen som generalstabsaspirant fick han under två år, ett halvår i taget, testa olika befattningar. En av dessa var hos FMV. Det ledde till en fast anställning.

Det blev också några år på trupp för Urban Jonsson. Då han la översteuniformen i malpåse för gott fanns perioder både i Strängnäs och i Boden på meritlistan. Första befattningen på FMV blev som studieansvarig på fordonsavdelningen.

– Resultatet av den tiden är Stridsfordon 90. Jag var med och skrev kravspecifikationen till den, och det blev ett projekt som gick hela vägen. Det kändes bra, säger Urban Jonsson.

Operation återtagning

Som medarbetare på huvudavdelning Ledning var han ansvarig för FMV kris- och krigsplanering och ansvarade för en rad utredningar kring möjligheten att genom återtagning tillföra Försvarsmakten materiel och förnödenheter.

– På den tiden var återtagning på tapeten. Vi skrev avtal med industri för att kunna hålla beredskapen att snabbt komma igång med produktionen. Fortfarande, trots att muren fallit, var det med invasionsförsvaret i tankarna.

Det var under en period med flera stora materielssystem för FMV. Jas Gripen, Stridsfordon 90, Ubåt 2000, Visbykorvetten med mera .

– Det var en mängd stora projekt och det bara rullade på. Signalerna från politiskt håll var fortsatt, säger Urban Jonsson.

Inför försvarsbeslutet 1996 började en diskussion om vilka baskompetenser Försvarsmakten behövde. Urban Jonsson deltog i flera utredningar på uppdrag av

försvarsdepartementet, ingen ledde någonstans.

– Naturligtvis skulle de beslutat att vissa funktioner skulle bort redan då, system med inriktning på invasionsförsvaret. Men det fanns ingen politisk vilja, säger Urban Jonsson.

Arbete i team

Årsskiftet 2005/2006 gick Urban Jonsson i pension. Om man ber om en snabb sammanfattning av de totalt 25 åren ser han framför allt en stor skillnad i grundförutsättningar då jämfört med nu.

– De som började arbeta här fick arbeta med teknik på framkant. Det var ingenjörskunskaperna och en frihet att driva projekt ihop med FOA och industrin som var FMVs styrka. Vi arbetade i team där alla visste sina roller. Det var också ett klimat där det var högt i tak, ett öppet klimat. En stor skillnad mot andra länder är att vi här har tillgång till höga chefer. Så har det alltid varit och det är en väldig styrka och leder till snabba beslut.

Framtiden

Urban Jonsson ser tre möjliga vägar för FMV i framtiden. De är ett materielverk som en integrerad del av Försvarsmakten, att fortsätta som idag, eller ett hela statens teknikhus. Tankarna har Urban Jonsson framfört tillsammans med en annan FMV-medarbetare, Staffan Näsström, i en artikel i Kungliga Krigsvetenskapsakademien. Dock utan att då ta ställning till vilket alternativ han förespråkar. Idag vill han vara tydligare.

– Jag förespråkar ett statens teknikhus. Volymerna i Försvarsmakten kommer att försvinna, de stora materielprojektens tid är förbi. FMV har kvalificerade medarbetare, och dessa måste arbeta med kvalificerade tekniska system. Därför behöver man bredda kundkretsen.

TEXT: ULF PETERSSON

” ... det är roligt att
testa sina gränser”

MARIE LOUISE RÖSIÖ sticker ut ur mängden. Mest för sin ovanliga bakgrund som officer i Försvarsmakten som dessutom tjänstgjort i Kosovo och på egen hand utbildat sig till civilekonom. Men också för att hon vågar vara tjej i en mycket manlig värld.

Sedan november jobbar Marie Louise Rösiö som planeringsledare och controller på AK Led på FMV. AK Led är avdelningen som hanterar ledningssystem för sjö, mark och flyg som exempelvis radarsystem. Det ligger väl i linje med hennes militära utbildning, först till plutonsbefäl på ett radarförband i Uppsala där man sysslade med elektronisk krigsföring, sedan mot stridsledning, Stril, under de två åren på Officershögskolan i Östersund respektive i Uppsala.

– Först hade jag tänkt läsa juridik men jag ville prova på att göra värnplikten och såg det som en utmaning. Väl där trivdes jag bra, fick fina omdömen och blev uppmuntrad att söka till Officershögskolan av några befäl – och det var faktiskt roligare än förväntat!

Marie Louise – som nu är tjänstledig från Försvarsmakten och kan titulera sig löjtnant – jobbade som officer i Uppsala och utbildade värnpliktiga 2002-2004. Det var turbulenta år, minns hon.

– Förbandet las ner i december 2003 men jag fick då möjlighet att övergå från dåvarande F16 till den nya organisationen Luftstridskolan. Samtidigt var det en indikering på att man satt lite löst. Så jag funderade över framtiden, och även om jag fortfarande ville vara officer bestämde jag mig för att komplettera med en civilekonomexamen för att ha en reträttväg.

Långt från gängse bilden

Vi träffas på ett kafé nära FMV på Gärdet i Stockholm. Hon får fräknar i den starka vårsolen och ser ut lite som en ung Meryl Streep

– finlemmad, med smultronblont långt hår och gräddvit broderad blus med matchande pärlörhängen.

– Ja, jag gick hellre med det där fruktansvärt fula hårnätet i lumpen än klippte av håret, och jag blev retad för att jag hade en rosa "Hello Kitty"-plånbok i gröna benfickan i Kosovo, skrattar hon och lägger fram den på bordet.

– Det har hänt att killar kommit fram på fester och sagt att de aldrig skulle ta order av en tjej. Men står jag framför dem som befäl är de inte så kaxiga. Skulle alla tjejer som söker sig till försvaret vara manhaftiga skulle det ju inte bli någon skillnad – och blandningen behövs verkligen!

Hur är det att vara ensam tjej i manliga miljöer?

– Klart det är besvärligt, det ska jag inte sticka under stolen med. Det är jobbigt både fysiskt och tufft psykiskt att vara i minoritet, mest för att man alltid syns vare sig man gör rätt eller fel och alltid har ögonen på sig.

– Samtidigt finns mycket annat som är positivt. Jag har fått en bra chefsutbildning under professionell ledning och en uppfattning om hur både jag och andra fungerar i utsatta situationer. Som officer bör man vara stresstålig, ödmjuk och lyhörd, och det tror jag att jag är. Sen vågar jag fatta beslut. Det är inte alltid de är rätt, men hellre att man går åt något håll än bara står och velar.

– Dessutom är Försvaret en jättebra arbetsplats. Jag upplevde en otrolig gemenskap och det är roligt att testa sina gränser. Synd bara att de är lite stelbenta när man går utanför ramarna och förkovrar sig på egen bekostnad. Systemet är inte anpassat i dag för att ta emot officerare med en akademisk examen. Helst ska man ha ett par stjärnor till på axeln innan man söker de befattningar som jag var intresserad av som färdigutbildad civilekonom.

FMV däremot har en väldigt öppen inställning, konstaterar Marie Louise. Här söker man både civilingenjörer och civilekonomer, samtidigt som militär bakgrund är en klar fördel. Så här hade hon rena drömprofilen.

Som planeringsledare fungerar hon som en länk mellan FMV och Försvarsmakten, som är FMVs i särklass största kund, och håller i olika möten kring leveranser och materielbeställningar inom ledningssystem för sjön. I egenskap av controller följer hon sedan upp verksamheten, analyserar produktionen tillsammans med chefer på olika nivåer och ger dem sitt stöd.

– Det är ganska slående att så många på FMV verkar älska det de gör. Många är väldigt engagerade i sina arbeten och brinner för det de bidrar med. Något annat som är imponerande är att Sverige, trots sin litenhet, kunnat utveckla så avancerade och högteknologiska system.

Udda inslag i CV:t

Lite udda inslag i Marie Lousies cv är ett avbrott för sex månaders språkstudier i sydfranska Montpellier under tiden som aktiv officer. Marie Louise gjorde också en utbytestermi i franskspråkiga Montreal i Kanada under civilekonomutbildningen.

Efter examen i Uppsala förra våren ringde ett gammalt befäl som fått en vakans i sitt Kforteam i Kosovo och han fick det att låta så oerhört lockande. Sagt och gjort, det blev två veckors enskild snabbutbildning innan Marie Louise stack ner på fem månaders utlandstjänst.

Gjorde du någon nytta?

– Ja, jag tror nog ändå det. Utåt sett ser landet ut att fungera, men kriget är inte så långt borta tidsmässigt och det är spännande under ytan. Vi arbetade med att upprätthålla säkerheten för invånarna i

Kosovo, rörde oss mycket ute i samhället och hjälpte till att hålla koll på frustrationsnivån inför självständighetsförklaringen nu i februari. Så förhoppningsvis gjorde vi någon skillnad i det långa loppet.

– Idag förbinder sig officerarna som tar examen att åka på utlandstjänst, men jag har själv fått ta ställning till att åka. För mig har det passat bra i tid medan jag är ung, rörlig och inte har familj... ännu. Jag beundrar verkligen min sambo Magnus som orkat hålla ut under min kringflackande tillvaro, ler Marie Louise.

Vad gör du om fem år?

– Antingen är jag kvar på FMV och har gått över till Gripen-sidan och försäljning, i och med att jag är inriktad mot internationell handel och dessutom talar franska som är ett stort språk inom Nato. Eller så är jag tillbaka inom Försvarsmakten på en mer analytisk nivå. Eller så är jag någon helt annanstans!

TEXT: LOTTA SELLBERG

PORTRÄTTET

Namn: Marie Louise Rösiö

Ålder: 28 år

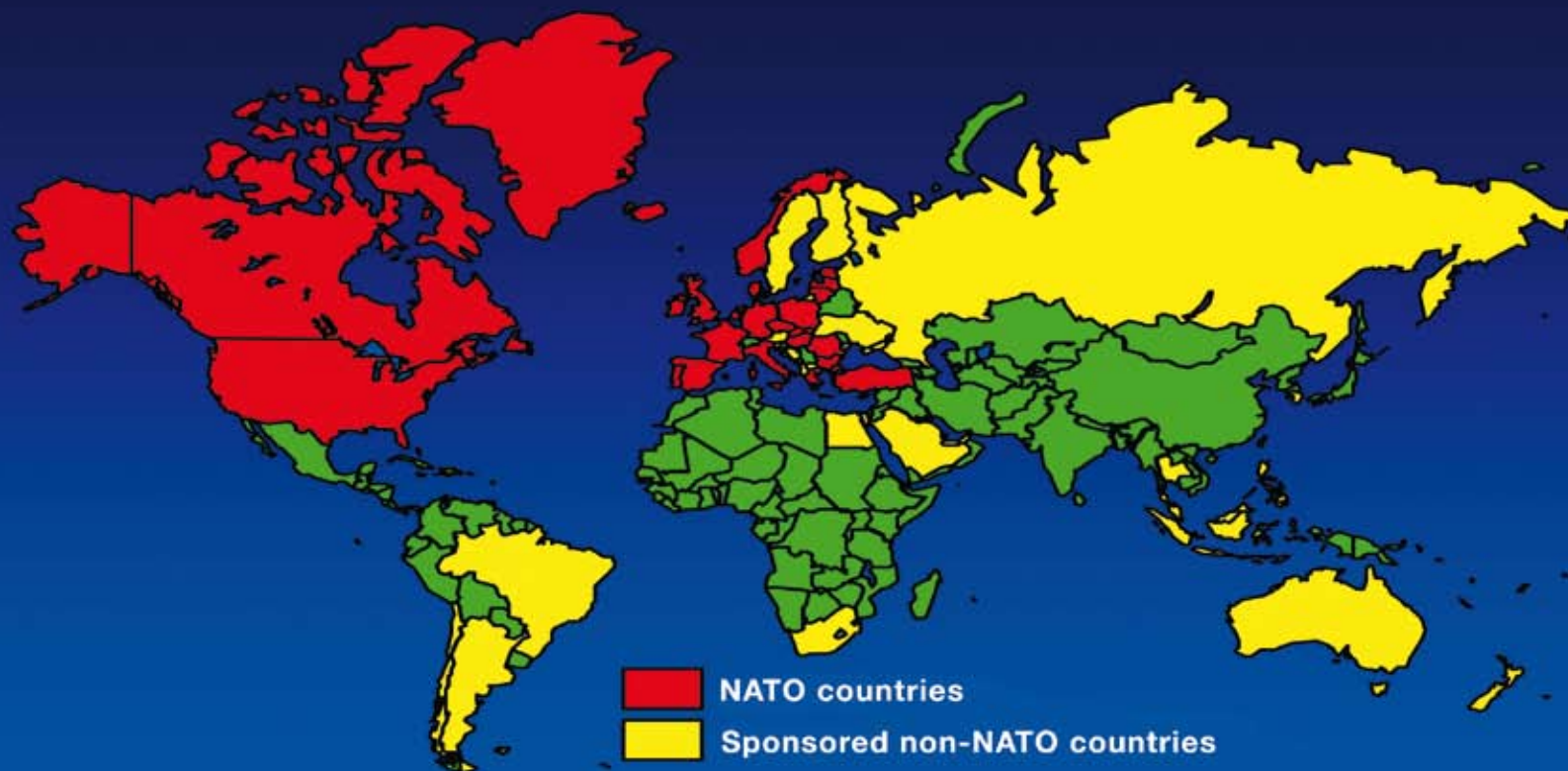
Bor: I lägenhet på Norrmalm i Stockholm

Familj: Stor, härlig och tajt familj med tre syskon och syskonbarn och sambon Magnus, 32, som är civilingenjör. "Jag är otroligt glad att ha en sån fantastisk person vid min sida. Vi har bött ihop i ett halvår nu och bråkar snarare om vem som måste avstå från disken än tvärtom"

Yrke: Planeringsledare/controller på AK Led, FMV

Intressen: Att vara ute i naturen, röra på sig, resa och läsa

Oanad talang: Duktig på att göra pärlsmycken

Koder som kostar mindre – på alla vis

En Bosch-generator går sönder mitt under ett uppdrag för Nordic Battlegroup. I stället för att ta reservdelar hela vägen från Sverige så kanske den kan köpas in från en tysk bataljon på plats. Lösningen heter NSN, eller Nato Stock Number, som skapades under andra världskriget för att rädda liv.

EFTERSOM SVERIGE är alliansfritt har landet utvecklat egna klassificeringssystem, där förnödenheterna får F- och M-nummer. Det svenska systemet håller mycket hög kvalitet och står sig mycket väl i jämförelse med NCS, Nato Codification System. Problemet är dock att Sverige är helt ensamma om att använda det.

– Det spelar ju ingen roll om vi är bäst i världen på att kodifiera materiel om det inte finns någon interoperabilitet. Natos klassificering är världsomspännande och är att betrakta som en standard när det gäller försvarsmateriel, säger Göran Bostedt, projektledare på FMV.

Finns stora fördelar

När Försvarsmakten, FM, nu gått från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar har en ny situation uppstått. Eftersom mycket av det svenska försvarets verksamhet nu genomförs utomlands och i samarbete med andra länder finns behov av materiell interoperabilitet med dessa länder. Detta saknas i dag på grund av att det inte finns någon gemensam identifierare på förnödenheterna.

Att införa NCS i Sverige är en process som tar många år. Uppbyggnad av kompetens, regler och rutiner, infrastruktur och tecknande av nödvändiga bi- och multilaterala avtal pågår för fullt.

Parallellt med detta har projektet även förhandlat fram ett bilateralt avtal med Norge för att kunna stödja nordiska battlegroups.

– Eftersom vi själva saknar uppbyggd infrastruktur för användning av NCS så har vi i det bilaterala avtalet med Norge säkerställt att vi kan göra kodifieringen via dem. Sverige säkerställer genom avtalet helt enkelt tillträde till Nato-systemen via Norge och FMV-personal kan själva genomföra kodifieringen på plats i Norge.

En möjlighet i framtiden är att om flera länder är inblandade i en internationell insats så skulle varje land kunna ansvara för ett visst

segment av materiel. Exempel: Sverige tar hand om fordonsmateriel, ett annat land tar drivmedel, ett tredje land tar sjukvårdsmateriel eller liknande.

Kan bli ISO-standard

Nato har sedan 2004 ett nära samarbete med standardorganisation ECCMA. Syftet med samarbetet är att ena NCS med ECCMAS klassificeringssystem eOTD (ECCMA Open Technical Dictionary) och publicera det som en officiell ISO-standard, ISO 22745. På så vis behöver systemet inte vara så förknippat med just Nato, utan mera fungera som en civil standard som även industrin kan använda.

Via det brittiska initiativet Smart STEP Codification pågår dessutom arbete för att automatisera och därmed effektivisera stora delar av kodifieringen. Detta sker genom att använda STEP-standarderna, ISO 10303, för datautbyte med industrin.

– Med dessa två initiativ adresserar NCS både den politiska och den tekniska omvärldsförändringen och står väl rustade inför framtiden, säger biträdande projektledaren Sven Tholin.

Dålig logistik kostade liv

Behovet av NCS uppmärksammades mitt under brinnande

Anders Brunnberg, chef för AK Log på FMV, och Konteramiral Morten Jacobsen, C FLOS, signerar avtalet mellan Sverige och Norge.

världskrig. De allierades framryckningar i Europa försenades eftersom logistikarbetet fungerade alltför dåligt. Samma förnödenhet fanns upplagda på flera referensnummer och lagerhölls på flera olika platser i samma depåer. Om en förnödenhet var slut hos armén så saknades dessutom alla möjligheter att hitta samma förnödenhet hos flygvapnet. Avsaknaden av ett kodifieringssystem förlängde helt enkelt andra världskriget och

kostade därmed människoliv.

Efter order från dåvarande presidenten Roosevelt 1944 påbörjade därför USA utvecklingen av Federal Cataloguing System, som efter beslut vid ett möte i London 1956 anammades av samtliga Nato-länder och då blev Nato Codification System. 1958 var NCS infört i hela Nato och med andra ord är det 50-årsjubileum i år. Detta kommer att uppmärksammas vid en ceremoni på Natos

högkvarter i Bryssel den 10 juni.

På 90-talet påbörjades en kraftig utvidgning av NCS. Detta har resulterat i att Nato-länderna i dag faktiskt är i minoritet av de länder som använder NCS. I dagsläget är i stort sett alla högt industrialiserade länder med, eller i några fall på väg att bli medlemmar.

TEXT: ISABELLE ÅLANDER

FAKTA / NCS

NCS är Natos klassificeringssystem för förnödenheter och används förutom av de 26 Nato-länderna även av ytterligare ett 30-tal länder. NCS är uppbyggt enligt två grundprinciper

- "One item, one number". En förnödenhet har ett unikt Nato Stock Number (NSN) oavsett hur många tillverkare som finns
- Kodifieringsmyndigheten i det land där förnödenheten konstrueras ansvarar för att förnödenheten kodifieras, oavsett om dess egen Försvarsmakt använder förnödenheten eller ej

Interoperabilitet, enligt Försvarsmakten

Förmåga att multinationellt kunna fungera effektivt tillsammans. Ska ske genom att tjänster utbytes mellan och utnyttjas av system, militära enheter eller militära styrkor. Uppnås genom en internationell standardiseringsprocess.

FAKTA / NCS I SVERIGE

2002 kom svenska regeringen och Nato överens om ett PARP-mål (Planning And Review Process) där Sverige åtog sig att utreda ett införande av NCS. 2003 utmynnade detta PARP-mål, PG G 4055, i ett uppdrag till FMV att genomföra en konsekvensanalys. Konsekvensanalysen rekommenderade att NCS införs i form av att NSN anges som komplement till F- och M-nr. Detta i form av att NSN anges som varaktig alternativ referensbeteckning. På så vis finns upplysning om förnödenhetens NSN tillgängligt online i våra stödsystem, samt även på utdataprodukter som exempelvis CD-FREJ och CD-DELTA.

Inledningsvis sker fokusering på förnödenheter som används i internationella insatser. Detta underlättar logistiken för exempelvis Nordic Battlegroup, NBG.

3 000 företag får rätt koder

FOTO: ISABELLE ÅLANDER

att kvalitetssäkra och vid behov registervårda informationen på de cirka 3 000 Cage-koder som avser svenska företag.

Kvalitetsbristerna beror på att NAMSA haft svårigheter med att både göra kontroller och sköta underhållet av informationen. Om ett företag nyligen bytt namn så har det ofta registrerats en ny Cage-kod i stället för en namn-uppdatering på befintlig kod.

Exempelvis så har dagens Saab Bofors Dynamics i Eskilstuna och dagens Nammo LIAB i Lindesberg inte mindre än fyra Cage-koder vardera och BAE Systems Bofors och Vanäsverken har tre.

En direkt effekt av överenskommelsen med NAMSA är att Sverige nu även har möjlighet att uppdatera svenska företag med Verksamhetskod (Svensk Näringsgrens Indelning, SNI2007) som bygger på EU:s standard NACE.

Det innebär i sin tur att svenska företag blir synliga vid screening på ett betydligt bättre vis. Ett exempel är att om en potentiell kund på andra sidan jordklotet söker på NACE kod 2822 (Tillverkning av lyft- och godshanteringsanordningar) så får den idag träff på HIAB, vilket inte var

NU BLIR SVERIGE efter en överenskommelse med NAMSA, Nato Maintenance and Supply Agency, ett pilotfall när det gäller att lägga in företag i deras register.

– Det är unikt och ger Sverige som första land i världen status att göra egna uppdateringar vilket bör ge en positiv effekt för inhemsk industri, säger Mona Göransson, Point of contact i Sverige för överenskommelsen mellan NAMSA och FMV.

I dag kan ett svenskt företag ha fått flera olika så kallade Cage-koder. Företagen kan också ligga inne i registret med felaktiga eller inaktuella uppgifter. Så en omfattande del av arbetet handlar om

fallet tidigare.

FMVs befintliga applikation för företagsregister har också genomgått en Nato-anpassning. I samband med denna förändring infördes också Statistiska Centralbyråns så kallade CFAR-nr som alternativ nyckel i databasen, vilka precis som Cage-koden pekar ut en unik produktionsenhet inom varje koncern.

– I och med att vi har tillgång till CFAR-nummret kan vi automatiskt infoga ändringar från SCB i våra databaser och detta underlättar väsentligt vidmakthållandet samtidigt som vi kan garantera datakvaliteten gentemot Nato, säger Mona Göransson.

TEXT: ISABELLE ÅLANDER

FAKTA / TIER-1 OCH TIER-2

- Två nivåer av så kallade sponsorshipsavtal med AC/135 (Allied Committee 135 = det organ som ansvarar för vidmakthållande och utveckling av NCS)
- Tier-1 - Rätt att ta del av data från AC/135
- Tier-2 – Fullt datautbyte med alla medlemsländer i NATO/NCS

Alla länder som fullt ut använder Nato Codification System (Nato-länder och länder på Tier-2 nivå) ansvarar för nytttag och vidmakthållande av informationen på CAGE-koder för företag inom sitt eget land. För alla länder som likt Sverige innehar Tier-1 status så ansvarar dock NAMSA för det arbetet. Överenskommelsen med NAMSA innebär att Sverige blir första land med Tier-1 status som får möjlighet att validera informationen på inhemska CAGE-koder.

FAKTA/ CAGE-kod

CAGE betyder Commercial And Government Entity Code

- Är en femställig alfanumerisk kod för att identifiera företag/organisationer som har relationer till NATO/NCS
- CAGE koden är internationellt vedertagen och används i många fall även i civila sammanhang
- CAGE kod krävs för att kunna göra affärer med exempelvis amerikanska myndigheter.
- Nato-kollektivets motsvarighet till Firmabokstavskoden
- Det finns en CAGE kod för varje produktionsenhet inom koncernerna

CAGE-informationen finns tillgänglig på Nato Master Catalogue of References for Logistics, NMCRL.

NMCRL har över 25 miljoner användare världen över och används bland annat som screeningsverktyg för RFI, Request for Information eller RFQ, Request for Quotation.

NMCRL är en offentlig publikation men kräver licens. Produkten finns både på DVD och via Internet.

Träning för fred och samverkan

Sverige, tillsammans med USA, tränar inför fredsfrämjande insatser i oroshärdar i världen. Främst inom samarbetet Partnership For Peace, PFP, där träning och simulering med både civila och militära aktörer varit verklighet sedan 1999.

DEN SVENSKA nationella insatsstyrkan gör en gisslanfritagning live samtidigt som de sänder signaler om sin position och blir 3D-figurer i ett nätverk av datorer med simulatorsystem från Tyskland, Sverige och USA med flera som kallas federation. När elitpoliserna tar sig igenom mörka rum uppbyggda på plats i ett mässområde kan man också följa deras rörelser i genomskäring och via kameror.

Demonstrationen är en del av det utåtriktade arbetet inom konceptet Persistent Partner Training and Simulation Network, P2SN, ett uppdrag som Försvarmakten gett FMV i att stödja och bygga upp. Under ITEC 08, en mässa för träning och utbildning med stöd av simulering, kommer det att göras demonstrationer av det internationella samarbetet på plats i Stockholm.

– I förberedelsearbetet inför

fredsfrämjande operationer så hjälper Sverige länder att bygga upp deras förmåga, att träna och bli bättre i internationella relationer. Arbetet handlar både om tekniker samt metod, säger Ulf Jinnestrand, Försvarmaktens Point of Contact i Sverige för träningsnätverket.

– Vi utnyttjar inte fullt ut våra träningsförmågor under förberedelser och genomförande av skarpa operationer. Nästa steg,

som bland annat demonstreras på ITEC, är hur vi nationellt och internationellt kan samöva med befintliga förutsättningar, hemma och borta, betonar Ulf Jinnestrand.

Moderna lösningar

På SMART-lab, samlingspunkten för modellering och simulering inom Försvarmakten, ska tjänster och infrastruktur utvecklas som kan tillhandahålla det smörgåsbord av olika träningsystem och

Svenska och amerikanska operatörer manövrerar alla ingående system i demonstrationen.

förmågor som finns och som ska byggas upp. Dit ska också svenska utbildningsplattformar och de anslutna partnerländerna kunna vända sig.

– Vår tanke är nu att kunna bygga upp något ”stående” (persistent) som ska kunna tillhandahållas inom ramen för SMART-lab, där även våra partners skall kunna ansluta och bidra med egna utvecklade system och förmågor. Vi strävar efter att dela med oss och utnyttja det som erbjuds, allt för att skapa bästa nyttoeffekt med minsta kostnad, säger Ulf Jinnestrand.

– Uppdraget från Forsvarsmakten är att skapa underlag för auktorisering och binda ihop systemen och utveckla moderna kommunikations- och säkerhetslösningar, säger Stefan Wikström på FMV.

För att kunna hjälpa länder att bygga upp deras förmåga att möta olika hot och katastrofer samt bli bättre i internationella relationer så är det viktigt att både ha en fungerande teknik och utprovade metoder. I övningar kan man ta risker och det går att ta lärdom relativt snabbt om vad som fungerat eller inte. Sverige är ju en alliansfri nation med stor erfarenhet av genomförande och utbildning av fredsfrämjande verksamhet kopplat till en väl utvecklad teknologi, varför USA vände sig till Sverige redan 1998.

– USA stöttar Sverige framför allt eftersom vi ligger långt framme tekniskt men det är ju också så att USA och Storbritannien inte står så högt i vissa länder när det gäller att gå in som en fredsfrämjare och då kan vi bidra med massor av erfarenheter, kunskaper och färdigheter, säger Stefan Wikström.

Nätverk binder ihop

Det finns därmed säkerhetspolitiska poänger att vinna. Genom att koppla ihop systemens datorer

Counter terrorist unit slår till mot terrorister i ett safehouse och befriar en gisslan.

i ett nätverk så går det att sitta på olika platser i världen och genomföra gemensamma övningar i en Joint operation.

– Det blir en blandning av system på hög eller låg nivå i gemensamma taktiska uppgifter och till exempel kan en JAS Gripen flyga och ge understöd till en US Marine eldobservatör på marken, det kallas genomförande av ett Joint Tactical Task. Andra exempel på viktiga taktiska områden är att rädda en pilot i en Joint Rescue Operation, allt detta går enkelt att modellera och simulera i de integrerade system vi erbjuder, säger Ulf Jinnestrand.

Betoningen ligger på civil-miltära relationer i gemensamma internationella räddningsoperationer, vid terrorishot eller humanitärt arbete vid en katastrof, nationellt eller utomlands. Det handlar om att förbereda sig för att kunna rädda liv i svåra situationer.

Sverige ligger långt framme i det här arbetet med VIKING-övningarna, där bland annat Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotte Akademin, Rädda Barnen, Röda Korset, Svenska Freds med flera deltar tillsammans med Forsvarsmakten, och där Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, stödjer uppläggen av olika scenarier.

– Vi är världskända för konceptet kopplat till VIKING-övningarna och har i många år skapat intresse och avtryck runt hela världen, dock är den här typen av distribuerad simulering och övningar underskattade internt i Sverige. Effekten för den enskilde inför en

insats är dokumenterat ovärderligt men vi har mer att göra avseende kompletta staber och enheter, säger Ulf Jinnestrand.

TEXT: ISABELLE ÅLANDER

FAKTA

Den 10 - 12 juni så genomförs mässan för träning och utbildning med stöd av simulering, ITEC, för första gången i Skandinavien på Stockholmsmässan i Älvsjö. Demonstrationen med bland annat polisens gisslanfritagning som beskrivits kommer att vara med, läs mer på www.itec.co.uk

Om ITEC i Sverige, citat av Michael Moore, Forsvarsmaktens utvecklingschef och svensk värd för ITEC.

”ITEC 08, som genomförs här i Stockholm för första gången, utgör ett unikt tillfälle för Forsvarsmakten, med samarbetspartners från andra nationer samt försvarsindustrin, att delge och demonstrera vunna erfarenheter och kunskaper som vi fått de senaste tio åren. Samtidigt är det viktigt att titta framåt, att möta nya förutsättningar och utmaningar samt använda tillgängliga tekniker och uppmuntra konceptutveckling med största möjliga kostnadseffektivitet, vilket är vår strategi.”

SMART-lab har lokaler på Forsvarets Materielverk, FMV, samt driver och utvecklar också portalen för modellering och simulering inom Forsvarsmakten, läs mer på www.smart-lab.se

Samarbetet mellan Sverige och USA initierades inom ramen för Natos Partnership For Peace. 1998 tecknade länderna ett MoU (Memorandum of Understanding). Samarbetet inledde bland annat övningsserien VIKING, den första genomfördes 1999.

Övningen VIKING 08 genomförs 2 - 14 november och cirka 20 nationer kommer att delta, 5 - 8 nationer bidrar med en egen distribuerad övningsplats. Totalt deltar cirka 1 500 människor varav 500 är svenskar. Läs mer på www.viking.mil.se

Luftvärnssimulator ska förbättras

Luftvärnet har tillgång till en utbildningssimulator där hela luftvärnssystem och stridsgrupper kan övas i strid. Av kostnadsskäl skulle det vara omöjligt att öva utan tillgång till en kvalificerad simulatoranläggning. Nu behöver simulatorm upgraderas.

FOTO: FMV

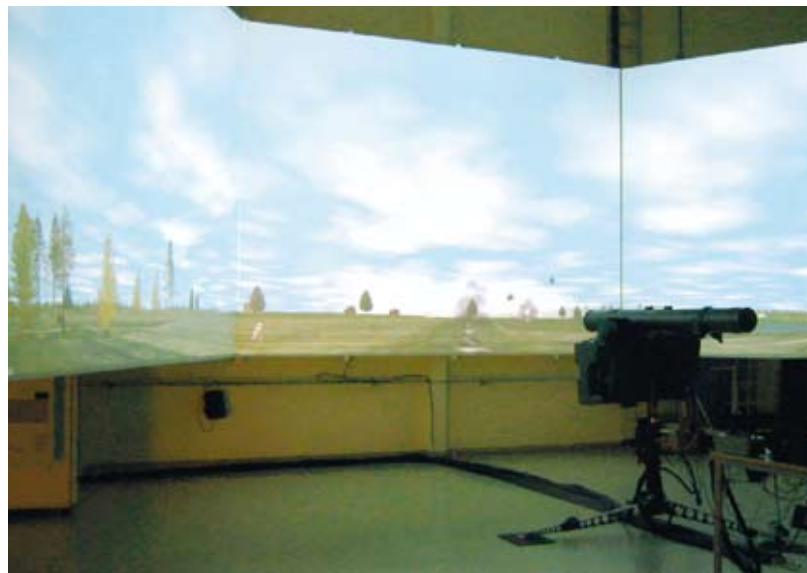

FOTO: FMV

DAGENS ANLÄGGNING används i stor utsträckning, exempelvis för att föröva en NBG-insats (Nordic Battlegroup) och användarna är stort sett nöjda med anläggningen

– Det vi behöver göra nu, är en stor uppgradering. Dels för att komma tillrätta med de tillgänglighetsproblem som finns i dagens anläggning. Men även för att tillföra möjligheter att utbilda och öva med nya system och funktioner som till exempel robot-system 23 BAMSE, säger Niclas von Rothstein, projektledare på FMV.

Anläggningen efterliknar, eller

emulerar, de skarpa system och funktioner som luftvärnet använder. En övningsledare kan tillverka scenarier som ett förband därefter kan öva i med radarstationer och eldenheter. Efter ett genomfört stridsförlopp kan man få en utvärdering som visar om soldaten klarade sin uppgift eller om utbildningstiden behöver utökas.

Det går också att genomföra en så kallad lokal övning. Till exempel kan enbart radarstationers besättningar öva upp sin förmåga i att behärska motåtgärder mot elektronisk störning.

Även skarpa system kan kopplas in mot anläggningen och på så sätt ta del av scenarier eller delta i stridsförlopp.

I dagens anläggning har grundplattformen redan bytts men det har inte lett till de förändringar som behövs för att övningar skall kunna genomföras på ett tillräckligt effektivt och förtroendeingivande sätt, inte minst då det gäller tillgänglighet och tilltro till anläggningens funktioner.

– Vi har påbörjat arbete med en ny offertförfrågan och kommer att gå ut i en öppen upphandling, där vi hoppas och tror att vi kommer

att kunna hitta en leverantör, säger Niclas von Rothstein.

Till våren 2009 är det tänkt att en ny upphandling skall vara klar. Därefter börjar själva arbetet med att förnya simulatoranläggningen så att den fungerar bättre för övningar inför en NBG-insats.

Anläggningen kallas STA-Lv (Stridsträningssimulator för Luftvärn), eller internationellt, CTC-GBAD (Combat Training Centre – Ground Based Air Defence)

TEXT: ISABELLE ÅLANDER

FMVs uppdragsledare Cecilia Segerlund och Sjöledare Karolina Magnusson.

Användarfokus på nytt sjöövervakningssystem

FMV HAR genomfört den första av fem överlämningar av ett nytt system för sjöövervakning till Försvarmakten. Framtagningen har skett i ett nära samarbete mellan Försvarmakten, FMV och leverantörerna Saab Systems och Dataunit AB.

– Det har varit enormt värdefullt att samarbetet har fungerat så bra eftersom det betyder att systemet blivit både användbart och användarvänligt. Vi har haft en användargrupp från Försvarmakten med 5-6 personer och det fanns med i uppdragsdirektiven till leverantören, Saab Systems, att de skulle använda sig av gruppens synpunkter i framtagningen av användargränssnitt med mera, säger Cecilia Segerlund, projektledare på AK Led, FMV.

Systemet hämtar in information från olika källor, till exempel radarstationer, transpondersystemet AIS, flygplan och fartyg. All information i systemet lagras sedan i syfte att kunna gå tillbaka och hitta fartygsrörelser bland annat i

samband med oljeutsläpp eller fartygsolyckor.

En annan uppgift för systemet är att kontinuerligt förse Kustbevakningen och militära enheter med sjölägesinformation sammanställd för civilt respektive militärt bruk. Inom ramen för det svensk-finska samarbetet SUCFIS (Sea Surveillance Cooperation Finland-Sweden), sker även ett utbyte av lägesinformation med Finland.

– Det ska bli spännande när systemet tas fullt ut i drift eftersom det körs dygnet runt och vi kommer snabbt få mycket drifttid. När alla fem centralerna börjat använda det så kommer vi att se vad som fungerar bra eller mindre bra. När vi sedan tagit emot eventuella synpunkter så kommer vi ut med en rättningsrelease, säger Cecilia Segerlund.

Överlämningen skedde den 28 februari 2008 i Sjöövervakningscentralen i Malmö. Resterande fyra överlämningar kommer att ske under första halvåret 2008.

Isabelle Ålander

Pris för utveckling av Sep

BAE SYSTEMS Hägglunds har fått pris från konsultföretaget Frost & Sullivan för design och utveckling av SEP, splitterskyddad enhetsplattform. Tidigare i år så bedömde svenska försvaret att de inte kunde fortsätta med SEP-projektet. Men på BAE Systems har man hela tiden trott på produkten.

– Det här priset är ett bevis på det stora internationella intresset för SEP. Alla stora program, FCS, FRES med flera har visat behov av liknande fordon. Men de ligger 3-4 år bakom oss i utvecklingen. Trots det stora internationella intresset kräver en produkt som SEP ändå en referenskund, säger Marinette Radebo på BAE Systems Hägglunds.

Under hösten 2007 och början av 2008 har Försvarmakten, tillsammans med Försvarets materielverk, FMV, och Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, genomfört en fördjupad beredning avseende Försvarmaktens behov av splitterskyddade fordon inom tillgänglig ekonomi. Resultatet av beredningen har lett fram till att ÖB beslutat att Försvarmakten inte fullföljer SEP-projektet.

Frost & Sullivan Excellence in Technology Award utdelas till de företag som är pionjärer inom utveckling och introducerar innovativ teknologi som redan har fått genomslag på marknaden eller kan påverka den. Priset är ett erkännande av ett

Vad har FMVs del i projektet haft för betydelse?

– FMV har mycket stor del i priset. Utvecklingen har gjorts tillsammans med Försvarets materielverk. Vi har dessutom arbetat på ett nytt sätt där FMV både har ställt funktionella krav och kostnadskrav över hela livscykeln när SEP har utvecklats, säger Marinette Radebo.

Moin Chowdhury, forskningschef på Frost & Sullivan, säger i en pressrelease:

– Regeringar runt om i världen kommer snart att se fördelarna med plattformar som SEP, som tillför all kapacitet som behövs vid en konflikt till en kostnad som är betydligt mer fördelaktig än något annat som finns på marknaden nu.

företags framgångar med teknikutveckling som kan ge ett bidrag till industrin när det gäller förändring och konkurrensfördelar.

Fakta/SEP – splitterskyddad enhetsplattform

- Fordonet består av tre enheter, en grundplattform med band- eller hjuldrift, en främre besättningsmodul samt en rollmodul bak som byts beroende på uppdrag.
- Tanken är att SEP ska kunna vara allt från lastbil till stridsfordon.
- SEPs kraftöverföring är elektrisk med elmotorer vid varje hjul.

Isabelle Ålander

Leverans av Kustbevakningens nya plan

I ETT UNIKT samarbetsprojekt med Kustbevakningen har FMV arbetat ända fram emot leveransen av tre flygplan av typen Dash 8-Q300, varav ett med beteckningen KBV 501 som landade i Skavsta i maj.

– Kustbevakningen får med de nya flygplanen ett kompetent och modernt system med bra arbetsmiljö, säger Philippa Boman, projektledare för KBV 501 på FMV.

Fokus i projektet har legat mycket på de krav som Kustbevakningen har när det gäller sin operativa målsättning inom sjömiljö- och fiskeriövervakning samt arbetsmiljön inne i planet. Och det har gällt att hålla sig inom bestämda ekonomiska ramar. Kunden har varit med hela tiden.

– Det har varit intressant att ha en annan kund än Forsvarsmakten eftersom vi hela tiden haft en dialog och all respons kommer direkt under projektets gång, säger Philippa Boman.

Flygplanen har plats för två operatörer och två piloter samt för ytterligare en operatör om så krävs. Styrningen kan flyttas mellan de tre olika operationskonsolerna i planet vilket gör att flexibiliteten ökat och möjligheten att växla mellan arbetsuppgifter finns.

Planet är också utrustat med en öppningsbar bagagelucka där det är möjligt att släppa livflottar och ett patent har tagits av tillverkaren Field Aviation som gör det säkert att öppna luckan under flygning utan störning eller luftvirvar.

De tre planen kommer att få beteckningarna KBV 501, 502 och 503, och ersätter de över 20 år gamla Casa 212 som Kustbevakningen haft innan. Första leveransen sker alltså av KBV 501 i maj som först kommer att användas för utbildning, och sedan följer de andra två planen i juni och juli.

Isabelle Ålander

Kroatien intresserat av Gripen

FMV HAR lämnat svar på en så kallad RFI (Request for Information) till Kroatien angående köp av 12 stycken Gripenflygplan av den Nato-anpassade C/D-versionen.

– Vi är glada över att vara med i processen och känner att vi har ett konkurrenskraftigt erbjudande, säger Jerry Lindbergh, Sales Manager för Central- och Östeuropa på FMV.

En RFI innehåller ej bindande, så kallade indikativa prisupp-

gifter, och är första steget för att möjligen gå vidare till det som kallas Request for Proposal. Gripen konkurrerar med franska Mirage, amerikanska F 16 och ryska MIG.

Tidigare i år har Sverige skrivit avtal med Thailand angående sex Gripenflygplan och övervakningssystemet Erieye. Slutleveransen skedde också till Ungern under 2008 som leasingköpt 14 plan.

Gripenoffert överlämnad till Norge

PÅ UPPDRAG av regeringen har FMV överlämnat Sveriges offert gällande Norges upphandling av nytt stridsflygplan.

– Jag är mycket nöjd med den offert vi har lämnat in till den norska regeringen. Det är min bestämda uppfattning att vi i den svarar upp på, och i vissa fall överträffar, de krav som Norge har ställt på sitt framtida stridsflygplan. Detta har möjliggjorts genom ett nära och mycket omfattande samarbete mellan den svenska regeringen, FMV och svensk industri, säger FMVs Generaldirektör Gunnar Holmgren.

De 48 Gripen-flygplan som Sverige offererar till Norge möter samtliga krav som Norge har ställt i sitt upphandlingsunderlag av nytt stridsflygplan.

Det innebär bland annat att de är NATO interoperabla och kan bära ett brett urval av internationella vapen. De har även en

utökad räckvidd tillsammans med en ökad lastförmåga.

Versionen kommer att vara försedd med en kraftfullare motor som ger överljuds-förmåga även utan användning av efterbrännkammaren.

Sammantaget gör detta att Gripen flygplanen som Sverige offererar till Norge väl uppfyller kraven på att kunna verka både nationellt och internationellt. I offerten föreslår Sverige också en gemensam logistisk lösning och andra områden på multinationellt samarbete som kommer att ge lägre driftkostnad för båda länderna.

För svensk del har det även varit viktigt att, vid sidan av de operationella kraven, även möta de norska kraven avseende livstidskostnaden. Den svenska offerten medför mycket låga kostnader för inköp, drift och underhåll.

FMVs aktuella upphandlingar (Mer information finns på www.fmv.se)

328409-AI749727
Medarbetarundersökning
Anbud inne senast 13 juni 2008

329548-AI751466
Överlevnadsutrustning
Anbud inne senast 16 juni 2008

332671-AI755942
Ramavtal Befälshandskar svarta fodrade
Anbud inne senast 16 juni 2008

306082-AI752972
Liquid container
Anbud inne senast 23 juni 2008

Gö Styrso; Spårö; Sturkö
Anbud inne senast 27 juni 2008

330430-AI755430
Ramavtal skoreparationstjänst
Anbud inne senast 1 juli 2008

330648-AI753005
Training shoes
Anbud inne senast 3 juli 2008

326948-AI757106
Resebyråstöd inklusive reseadministrativt stödsystem
Anbud inne senast 8 augusti 2008

310430-AI754154
Lead-acid batteries
Anbud inne senast 15 augusti 2008

332949-AI756357
Ramavtal Kudde, skumplastmadrass & madrassöverdrag
Anbud inne senast 29 augusti 2008

Jag vill erhålla en kostnadsfri prenumeration på Protec

NAMN _____

ADRESS _____

ORT _____

PORTO

Protec

Jessica Franzén

Försvarets materielverk
115 88 Stockholm

FOTO: LASSE SJÖGREN, FORSVARETS BILDVYRA

TEKNIK FÖR SVERIGES SÄKERHET